

HandläggareStina Airijoki
08-508 26 063Kristofer Rogers
08-508 26 022Lotten Svedberg
08-508 26 215**Till**Trafiknämnden
2023-04-20

Framkomlighetssatsning inom gång-, cykel- och kollektivtrafik. Utredningsbeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner projektdirektivet för framkomlighetssatsningen inom gång-, cykel-, och kollektivtrafik samt anmäler projektdirektivet till kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefSara Bergendorff
AvdelningschefJenny Carlsson
Enhetschef

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick trafiknämnden i uppdrag att mellan åren 2023 och 2026 investera 2 000 mnkr i framkomlighet för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Av dessa avser 425 mnkr satsningar på framkomlighet inom gång, 900 mnkr cykel och 425 mnkr kollektivtrafik. Därutöver avser 250 mnkr investering i en gång- och cykelbro vid Slussen.

Enligt stadens investeringsregler ska utredningsbeslut tas fram för projekt som förväntas ha en investering över 50 mnkr.

Framkomlighetssatsningen på 2 000 mnkr hanteras inte som ett enskilt projekt, men för att åstadkomma en samlad redovisning och uppföljning har stadsledningskontoret bitt trafikkontoret att ta fram ett utredningsbeslut vilket görs i och med detta ärende.

Projektdirektivet, som ligger som bilaga till detta utredningsbeslut, beskriver hur trafikkontoret planerar att genomföra denna satsning samt hur kontoret kommer att rapportera och följa upp det ekonomiska utfallet av satsningen.

Trafikkontoret föreslår att trafiknämnden godkänner projektdirektiv, enligt bilaga 1, samt föreslår att projektdirektivet anmäls till kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Bakgrund

Stadens översiktsplan omfattar fyra mål: En växande stad, En sammanhängande stad, God offentlig miljö och En klimatsmart och tålig stad. Staden ska byggas på ett sätt som minimerar behovet av att resa, möjliggör fler resor med cykel och gång samt stödjer en kapacitetsstark kollektivtrafik. Stockholm ska vara en sammanhängande stad, där det är naturligt att röra sig mellan olika stadsdelar och besöka nya platser. Inriktningen i översiktsplanen är att biltrafiken ska minska. Samtidigt är en fortsatt hög tillgänglighet avgörande för stadens och regionens möjligheter att växa och konkurrera med andra städer och regioner.

Enligt kommunfullmäktiges budget för 2023 ska ökad framkomlighet för gång-, cykel- och kollektivtrafik i enlighet med framkomlighetsstrategin genomsyra stadens arbete. Investeringsbudgeten ska inrymma nya anläggningar som följd av den växande staden samt reinvesteringar för att bevara befintlig infrastruktur. I budget för 2023 har trafiknämnden fått i uppdrag att under en fyraårsperiod genomföra investeringar i framkomlighet för gång-, cykel- och kollektivtrafik till en utgift av 2 000 mnkr. Av dessa avser 425 mnkr satsningar på framkomlighet inom gång- 900 mnkr cykel- och 425 mnkr kollektivtrafik. Dessutom avsätts 250 mnkr för anläggande av en gång- och cykelbro som en del av projekt Slussen i syfte att uppnå ökad framkomlighet och förbättrad trafiksäkerhet.

Enligt stadens investeringsregler ska ett utredningsbeslut tas fram för projekt som förväntas ha en investering över 50 mnkr. För att åstadkomma en samlad redovisning och uppföljning har stadsledningskontoret och trafikkontoret haft dialog och beslutat att ta fram ett utredningsbeslut för satsningen vilket görs i och med detta ärende. Satsningen på 2 000 mnkr på framkomlighetsåtgärder ska dock inte ses som ett enda projekt utan innehåller en mängd olika

investeringsprojekt som enskilt kommer att tas till trafیکنämnden för beslut i enlighet med stadens investeringsregler. Det innebär att investeringsprojekt över 5 mnkr kommer att tas upp till beslut i trafیکنämnden genom inriktningsbeslut och genomförandebeslut. För projekt som förväntas ha en investeringsutgift över 50 mnkr krävs dessutom kommunfullmäktiges godkännande.

Föreliggande utredningsbeslut ska ses som en form av kvittens på att trafیکنämnden mottagit uppdraget från kommunfullmäktige att investera 2 000 mnkr på framkomlighetsåtgärder för gång- cykel och kollektivtrafik.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av trafikkontoret i samråd med stadsledningskontoret.

Utredningsbeslut gällande framkomlighetsåtgärder för gång-, cykel- och kollektivtrafik

Nedan beskrivs de områden som kontoret huvudsakligen avser att fokusera på inom gällande framkomlighetssatsningen för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Arbetet kommer att utgå från stadens gällande strategier och planer, såsom *Framkomlighetsstrategin*, *Gångplan* och *Cykelplan*. Under året planeras även beslut i trafیکنämnden av stadens nya kollektivtrafikplan. I detta utredningsbeslut beskrivs varje område översiktligt för att ge trafیکنämnden och kommunstyrelsen en bild av vad trafikkontoret avser arbeta med. För varje enskilt projekt kommer kontoret återkomma med beslut enligt stadens investeringsregler.

Inriktning

Gångtrafik

I enlighet med *Stockholms Gångplan* som antogs av kommunfullmäktige i april 2016 genomförs en rad åtgärder för ökad gångvänlighet i staden. Gångplanen är en av flera tematiska fördjupningar av Framkomlighetsstrategin. I mars 2022 antogs en ny handlingsplan för gång för åren 2022- 2027 av trafیکنämnden.

Närheten, de korta avstånden och den utbyggda kollektivtrafiken är några skäl till att många väljer att gå i Stockholm. Promenaderna till bussen eller tunnelbanan är en stor del av gåendet i staden, men många går också hela vägen. Det är viktigt för staden att ha en trafikmiljö som utgår från de oskyddade trafikanterna och som

beaktar både barn- och äldreperspektivet. Vidare ska trafikmiljön vara tillgänglig för alla.

Enligt stadens *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023* och i stadens budget för 2023 framgår att hinder i den befintliga byggda miljön ska åtgärdas. Kontoret genomför årligen en satsning på att bygga bort enkelt avhjälpna hinder. Exempel på åtgärder är sänkning av kantstenar vid övergångsställen och tillgänglighetsanpassning av buss-hållplatser.

Kontoret får årligen in förslag på åtgärder från stadens invånare som syftar till att öka tillgängligheten, trafiksäkerheten och framkomligheten i staden för gående och kontoret har ett systematiskt arbetssätt för att hantera och tillgodose prioriterade önskemål. Kontoret genomför därför mindre fysiska åtgärder under samlingsnamnet *Trafikantförbättrande åtgärder* i hela staden. Åtgärderna syftar till att förbättra den offentliga miljön för stadens gång- och cykeltrafikanter.

Under mandatperioden kommer kontoret, utöver ovan beskrivna åtgärdsområden, fokusera på åtgärder som gynnar vardagsresor till fots samt gång som en del av en kollektivtrafikresa. Målen i stadens gångplan säger att alla invånare och besökare ska kunna, vilja, veta och våga gå. Kontoret kommer genomföra åtgärder för att det ska vara framkomligt, tryggt och attraktivt att gå. Förutom att bredda gångstråk där det är trångt kommer kontoret skapa fler permanenta gågator och platsbildningar längs prioriterade gångstråk.

Att Stockholm bibehåller hög attraktivitet för gående är förutom ökad andel gående, en indikator som preciseras i gångplanen. Många faktorer bidrar till attraktiva offentliga rum. Vid genomförande av åtgärder för ökad gångvänlighet längs platser och gångstråk i staden, läggs också resurser på en medveten gestaltning av platsen. Tillsammans bidrar alla dessa åtgärder till ett gångvänligare Stockholm. Tegelbacken är ett exempel på en plats som kommer att omvandlas från ett utpräglat trafikrum till en attraktiv och tryggare plats. Projektet är inrymt inom satsningen för gång.

Det är även viktigt att underhålla infrastruktur som finns för gående för att skapa ett väl fungerande gångnät med god framkomlighet och trafiksäkerhet. Standardhöjande åtgärder i form av framför allt beläggningsarbeten, längs de prioriterade gångstråken, är ett komplement till investeringsåtgärderna för att uppnå målen i gångplanen.

Cykeltrafik

I enlighet med Cykelstaden - *Cykelplan för Stockholms stad*, som antogs av kommunfullmäktige 2022-05-30 genomför trafikkontoret insatser för att öka andelen och antalet cyklister och göra det enklare och säkrare att cykla i hela staden. Cykelplanen är en av flera tematiska fördjupningar av framkomlighetsstrategin. I stadens *Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm*, som godkändes av kommunfullmäktige 2020, framgår att *Stockholm är en av Europas ledande cykelregioner och konkurrerar med städer som Köpenhamn och Amsterdam när det gäller andelen cyklister*.

Genom investeringar i utbyggnad av primära stråk och andra säkra cykelvägar i hela staden, och genom satsning på underhåll av befintlig infrastruktur skapas och upprätthålls ett väl fungerade och sammanhängande cykelvägnät med god framkomlighet och hög trafiksäkerhet. Även andra insatser, som exempelvis cykel-parkeringar, vägvisning, cykelgator, dubbelriktad cykling på tidigare enkelriktade gator och att skapa trygga skolvägar, har betydelse för att öka andelen cyklister och göra det enklare och säkrare att cykla.

En ambition för perioden är att planera för åtgärder som underlättar vardagscykling i bred bemärkelse, med kompletta nätverk av cykelbanor som skapar möjligheter för alla att känna sig trygga. Även fortsättningsvis kommer ett huvudsakligt fokus vara på det primära nätet för cykel. Det finns ett fortsatt behov av att både åtgärda saknade länkar på nätet och förbättra befintlig infrastruktur för att öka framkomligheten, trafiksäkerheten och bekvämligheten.

Det är även viktigt att underhålla befintlig cykelinfrastruktur. Standardhöjande åtgärder i form av framför allt beläggningsarbeten kompletterar investeringsåtgärderna för cykel för att uppnå målen i cykelplanen.

Kollektivtrafik

Stockholms kollektivtrafikplan planeras att beslutas av trafiknämnden under våren 2023 och beslut förväntas tas i kommunfullmäktige under året. Stockholms kollektivtrafikplan är en av flera tematiska fördjupningar av Framkomlighetsstrategin. Planen pekar bland annat ut de viktigaste stråken i väg- och gatunätet för buss- och spårvägslinjer.

Inriktningen för satsningen inom kollektivtrafik är att genomföra åtgärder som syftar till att öka restidens pålitlighet, minska restid i de prioriterade stråken och öka kapaciteten för kollektivtrafiken.

En kollektivtrafikresa, från start till mål, ses som en helhet och den tid som resenärer spenderar på, till exempel en buss, är bara en del av en kollektivtrafikresa. Restiden är hela den tid det tar att förflytta sig från dörr till dörr, inklusive gång eller cykling till hållplats.

Staden och trafikförvaltningen har tillsammans tagit fram en handlingsplan *Gemensam aktivitetsplan för attraktiv kollektivtrafik* för åren 2022-2026 vilken har antagits av trafiknämnden (juni 2022). Målet med den gemensamma aktivitetsplanen är att skapa förutsättningar för att göra kollektivtrafiken mer attraktiv och att fler ska välja att resa kollektivt istället för med bil.

Trafikkontoret arbetar även med att genomföra de åtgärder inom Stockholms stad som identifierats i *Åtgärdsvalsstudie för förbättrad framkomlighet i stomlinjenätet, ÅVS* som trafikförvaltningen tillsammans med Trafikverket genomfört. Det övergripande syftet med åtgärderna är att skapa förutsättningar för ett större, sammanhängande stombusslinjenät med attraktiv standard vad gäller tur-täthet, restider och framkomlighet.

Kontoret genomför också mindre framkomlighetsåtgärder för buss-trafiken under samlingsnamnet *Kollektivtrafikåtgärder* i hela staden. Åtgärderna syftar till att förbättra framkomligheten för busstrafiken.

När andra aktörer, såsom Trafikverket och Trafikförvaltningen, genomför stora infrastrukturprojekt uppstår ofta behov av följd-investeringar för staden. Det kan bland annat handla om att tillgängliggöra infrastrukturen för gångtrafik.

Sammantaget bidrar ovanstående satsningar inom kollektivtrafik till att öka pålitlighet och kapaciteten samt minska restiden för kollektivtrafiken.

Gång- och cykelbro Slussen

Som en del i exploateringsnämndens investeringsprojekt "Projekt Slussen" ska en gång- och cykelbro byggas mellan Södermalmstorg och Gamla stans T-banestation/Mälartorget. I projektet ingår även en koppling till Söder Mälarstrand. Bron anläggs parallellt med den befintliga tunnelbanebron.

Projektets mål är att skapa en genare förbindelse mellan Södermalm och Gamla stan som förbättrar cyklandes och gåendes framkomlighet till/från den centrala staden. Bron kommer att utgöra en viktig del av en nordsydlig axel för cykeltrafiken genom Stockholms innerstad (Götgatan, gång- och cykelbron i Slussen, Riddarholmskanalen, Vasabron och Vasagatan).

Trafiknämndens budget för framkomlighetsinvesteringar har under åren 2023-2026 utökats med 250 mnkr för medfinansiering av ovanstående gång- och cykelbro. Föreliggande beslut är en sorts kvittens på nämndens satsning på gång- cykel och kollektivtrafik och ska inte ses som ett utredningsbeslut för ovanstående gång- och cykelbro inom projekt Slussen. Genomförandebeslut för gång- och cykelbron har fattats av exploateringsnämnden inom projekt Slussen.

Utredningsorganisation

Trafikkontoret ansvarar för att hålla samman och driva satsningen på framkomlighet inom gång-, cykel- och kollektivtrafik. Kontoret har utsett en samordningsansvarig för projekt inom respektive område.

Kontoret arbetar med en strategisk åtgärdsplanering inom respektive åtgärdsområde. Syftet med åtgärdsplaneringen är att göra noggranna avvägningar av vilka projekt som ger störst samhällsnytta och vad som är rätt kvalitet i varje enskilt projekt. Kontorets handlingsplan avseende förbättrade underlag för genomförandebeslut ligger som grund för beslut inom satsningen. Under 2023 kommer kontorets fokus vara att utveckla arbetssätt och kvalitet i projektkalkyler samt projektstyrning avseende tid och ekonomi. Det är även viktigt att kvaliteten i genomförandet av projekten inom satsningen genomgående är hög så att funktionen på de investeringar som görs säkerställs och största möjliga nytta uppnås.

Kontoret arbetar systematiskt med erfarenhetsåterföring från genomförda projekt för att vara en lärande organisation, ständigt utveckla våra arbetssätt och säkra kvaliteten på investeringsprojekten. Vidare genomför kontoret kontinuerligt omvärldsbevakning och utvecklar kontorets kompetens inom de tre åtgärdsområdena genom deltagande i branschgemensamma konferenser och utbildningar. Kontoret delar även med sig erfarenheter från genomförda projekt med andra aktörer som verkar inom samma område. Bland annat genom att föreläsa på olika seminarier och kunskapsdagar.

Varje enskilt projekt att bemannas utifrån trafikkontorets organisation för investeringsprojekt. Respektive investeringsprojekt beslutas enligt stadens delegationsordning för investeringsprojekt.

Tidplan

Perioden för framkomlighetssatsningen inom gång-, cykel- och kollektivtrafik sträcker sig från 2023-2026.

Utredningsarbetet har startat i samband med trafiknämndens uppdrag i kommunfullmäktiges budget för 2023.

Risker

För 2023-2026 är en del av de 2 000 mnkr för framkomlighet för gång- cykel- och kollektivtrafik ännu inte fördelade. Detta innebär utmaningar att hinna med projekten från planering till genomförande, med potentiellt ökade risker i projekten när tiden kortas.

Investeringsvolymen för kollektivtrafik är större de kommande fyra åren jämfört med tidigare. Inom detta område har kontoret inte arbetat upp ett lika väl utvecklat arbetssätt som inom gång och cykel, där investeringsvolymerna varit höga under en längre tid. Kontoret ser en stor utmaning att lyckas hålla en hög investeringstakt inom alla tre åtgärdsområden samtidigt. Särskilt utmanande är det att uppnå de investeringsvolymerna som finns utpekade i budgeten under de första åren. Detta inte minst med tanke på att ett investeringsprojekt normalt tar 3-4 år från start till genomförande.

Ekonomi

Medel finns avsatta i nämndens investeringsplan för perioden 2023-2026 enligt beslut om verksamhetsplan 2023. För flertalet pågående projekt finns redan beslut tagna. Inriktnings- och genomförandebeslut för respektive projekt kommer att fattas enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning avseende investeringsprojekt.

Utöver detta har medel avsatts i kontoret investeringsbudget för reinvestering gång, cykel och kollektivtrafik. Beslut för dessa åtgärder tas årsvis i samband med trafiknämnden beslut för reinvestering gatuytor.

Den totala investeringsutgiften för satsningen uppskattas till cirka 2 000 mnkr. Efter önskemål från stadsledningskontoret kommer de ekonomiska utfallet att följas upp genom att projekten märks som särskild satsning i stadens ekonomisystem. Kontoret avser att rapportera om utfall och prognos i verksamhetsplaner och i verksamhetsberättelser.

Erfarenhetsmässigt ändras förutsättningarna inom flera projekt under ett budgetår på ett sätt som medför senareläggning och minskade utgifter för innevarande år. För att kunna disponera budgetmedlen inom nämndens långsiktiga investeringsplan så effektivt som möjligt strävar kontoret efter att arbeta med en viss överplanering. För att få största möjliga nytta per investerad krona avser kontoret att även fortsättningsvis söka investeringsbidrag från

externa parter för investeringar i framkomlighet, vilket leder till minskade nettoutgifter.

Trafikkontorets förslag

Kontoret föreslår att trafiknämnden fattar utredningsbeslut gällande satsningen för gång- cykel- och kollektivtrafik samt anmäler projektdirektivet till kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Slut

Bilagor

1. Projektdirektiv – Framkomlighetsatsning inom gång- cykel- och kollektivtrafik.